

Productschap Diervoeder

VERGADERING : OPENBAAR BESTUUR
DATUM : 28 NOVEMBER 2006
AGENDAPUNT : 9f
BIJLAGE : OB-06-62

BETREFT **Project II.5: Waardering van voedermiddelen voor overige diersoorten**

In de bijlage is het in de titel genoemde projectplan opgenomen, in overeenstemming met de strategische toekomstverkenning PDV 2010. Het is op dit onderdeel een uitwerking van het programma II: Uniformering voedermiddelen. De kosten van de ondersteunende algemene activiteiten (informatievoorziening, sectorcommunicatie en basisvoorziening) zijn naar rato toegerekend aan ondermeer dit project, waardoor het profijtbeginsel volledig wordt toegepast.

ADVIES

De Begeleidingscommissie CVB en het Dagelijks Bestuur adviseren positief.

FINANCIËLE ASPECTEN

De lasten van dit project worden gedekt uit een bestemmingsheffing, die op de daarvoor in aanmerking komende productgroepen van toepassing is. Daarnaast zijn inkomsten uit verkoop van producten voorzien.

SOCIALE CONSEQUENTIES

-

VOORSTEL

Voorgesteld wordt de bijlage goed te keuren.

COMMUNICATIE

-

BIJLAGE(N) : 1

Projectplan

Programma	:	II: Uniformering van voederwaardering	
Programmaleider	:	Johan den Hartog	
Projecttitel + nr.	:	Waardering van voedermiddelen voor overige dier- soorten (paarden en konijnen)	II-5
Projectleider	:	Machiel Blok	
Versie	:	2006, finaal (28 november 2006)	
Looptijd	:	2006 – 2009	

INHOUDSOPGAVE

1. UITGANGSITUATIE.....	2
2. VRAAGANALYSE EN –STELLING	2
3. DOEL- EN TAAKSTELLING	3
4. BELANGHEBBENDE PARTIJEN	3
5. RANDVOORWAARDEN EN AFBAKENING	4
6. AANPAK, WERKWIJZE EN FASERING	5
7. ORGANISATIE.....	6
8. COMMUNICATIE	6
9. BEGROTING VAN BATEN EN LASTEN	7

1. Uitgangssituatie

Op grond van de Strategische toekomstverkenning PDV 2006 – 2010 (november 2006) worden activiteiten van het Productschap Diervoeder ondergebracht in projecten en deelprojecten, binnen daartoe geformuleerde programma's.

Binnen het Programma II: 'Uniformering voederwaardering 2006 - 2009' wordt gestreefd naar uniforme voederwaarderingssystemen vanwege het belang ervan voor de transparantie, objectiviteit en de communicatie tussen partijen (voerleveranciers en veehouders) over de voeding van landbouwhuisdieren. Een transparante, breed gedragen en op consensus gebaseerde voederwaardering levert een positieve bijdrage aan het verlagen van de kostprijs.

In Programma II wordt onderscheid gemaakt tussen 'kernactiviteiten' en 'variabele activiteiten'. De kernactiviteiten betreffen al die aspecten die relevant zijn voor het aanbod van absorbeerbare nutriënten aan de darmwand. Het betreft dus zowel de chemische samenstelling van voedermiddelen als ook de afbraak- en verteringskarakteristieken bij de relevante diersoorten en – categorieën. De kernactiviteiten worden bekostigd uit een bestemmingsheffing.

De variabele activiteiten betreffen het actualiseren van bestaande en formuleren van nieuwe voederwaarderingssystemen en/of behoeftenormen. De financiering hiervan komt niet ten laste van een bestemmingsheffing, maar moet op een andere manier worden geregeld (bijvoorbeeld door een of meer groepen van belanghebbenden bij de activiteit).

In dit projectplan zijn de in de komende jaren uit te voeren kernactiviteiten gericht op onderhoud en actualisatie van de nutriëntverteerbaarheid van voedermiddelen voor de 'overige diersoorten' (t.w. paarden en konijnen) ondergebracht. Variabele activiteiten zijn niet opgenomen in dit projectplan.

2. Vraaganalyse en –stelling

Voor de paardenhouder en commerciële konijnenhouder is voeding een belangrijke kostenpost. Het rantsoen voor paarden dient voor een groot gedeelte te bestaan uit goed ruwvoer (hooi, haylage, snijmaïskuil, gras), aangevuld met krachtvoer. In de commerciële konijnenhouderij wordt vrijwel uitsluitend gebruik gemaakt van complete mengvoeders.

In het huidige netto energiesysteem voor paarden is alleen de verteerbaarheid van de organische stof van belang. Met het oog op de toekomst is het echter wenselijk de verteerbaarheid van de Weende-componenten en de diverse koolhydraatfracties te bepalen. Dit heeft geen consequenties voor de dierproef als zodanig; wel voor het aantal analyses dat (vooral in de mest) moet worden gedaan.

Ook is het de moeite waard door vergelijkend onderzoek tussen paarden en konijnen te verkennen in hoeverre het konijn als modeldier voor het paard zou kunnen dienen.

Bij paarden zijn er, alvorens met het routinematig onderzoeken van voedermiddelen kan worden gestart, enkele belangrijke vragen:

1. zijn er verschillen in nutriëntverteerbaarheid tussen de verschillen paardenrassen en pony's;
2. in hoeverre is de verhouding tussen ruwvoer en krachtvoer van invloed op de verteerbaarheid (optreden van interacties);
3. welk effect heeft voerniveau op de nutriëntverteerbaarheid;
4. welk effect heeft (de mate van) beweging op de nutriëntverteerbaarheid?

Voor de paardenhouderij, waar het in verreweg de meeste gevallen gaat om een gezelschapsdier en niet om productiedieren (hoewel van sportpaarden wel hoge prestaties kunnen worden gevraagd), is efficiency in het voerverbruik niet of niet direct aan de orde.

In de konijnenhouderij is efficiency in voerverbruik per eenheid productie, net als bij andere landbouwhuisdieren, wel degelijk zeer belangrijk voor het economische rendement voor de konijnenhouder. Voor hem is een goed, op kennis met betrekking tot de verteerbaarheid van grondstoffen gebaseerd mengvoer dus wel degelijk van belang.

Voor de voerleverancier is dit laatste ook van belang. Bij paarden is voor de voerleverancier ook van belang dat zijn producten zo goed mogelijk binnen het totale rantsoen worden gewaardeerd en bijdragen aan een nutritioneel evenwicht rantsoen. Dit vereist voor het samenstellen van mengvoeders voor paarden en konijnen een correcte onderlinge ranking van de (brede) range aan mengvoergrondstoffen.

Alle aspecten die te maken hebben met het aanbod aan nutriënten, dat wil zeggen zowel de chemische samenstelling als de afbraak- en verteringskarakteristieken van voedermiddelen, behoren tot de kernactiviteiten van programma II. Het onderhavige projectplan betreft het onderhoud en de actualisatie van nutriëntverteerbaarheid van voedermiddelen voor paarden en konijnen.

Voor het samenstellen van rantsoenen is kennis over de (variatie in) voederwaarde en het onderling rangschikken van de individuele voedermiddelen van wezenlijk belang. Ruwvoeders maken een zeer groot aandeel uit van het rantsoen voor paarden. Ruwvoeders zijn echter, in vergelijking met mengvoergrondstoffen, veel variabel in samenstelling en (daardoor) in verteerbaarheid. Daardoor vragen ze ook specifieke aandacht. Aangezien ruwvoeders niet vallen binnen de kaders van de PDV-bestemmingsheffing, is de financiering van onderzoek aan deze rantsoencomponenten een apart issue, dat nader dient te worden besproken.

De in dit projectplan beschreven werkzaamheden voor de periode 2006 – 2009 zijn het directe resultaat van de medio 2006 gehouden enquête onder de bedrijven van de Nederlandse veevoedersector (mengvoerproducenten, producenten van premixen en diervoederconcentraten, producenten van en handelaren in vochtrijke diervoeders).

3. Doel- en taakstelling

Het doel van dit projectplan is het onderhouden en actualiseren van de nutriëntverteerbaarheid van voedermiddelen voor 'overige diersoorten' (paarden en konijnen), binnen de van kracht zijnde voederwaarderingssystemen, teneinde de voor paarden en konijnen relevante voedermiddelen op de juiste wijze te kunnen rangschikken.

Een correcte ranking van voedermiddelen maakt een adequate economische waardering van voedermiddelen mogelijk. Het resulteert tevens in een minimalisering van de onnauwkeurigheden in rantsoen- en mengvoederformuleringen, dan wel biedt het mogelijkheden tot het verkleinen van veiligheidsmarges (en daarmee een reductie van de verspilling aan nutriënten).

4. Belanghebbende partijen

De in dit projectplan beschreven activiteiten zijn voor de verschillende belanghebbenden (in de zin van 'gebruikers') relevant, zowel vanuit financieel of economisch oogpunt als vanuit een

oogpunt van een efficiënt en effectief gebruik van nutriënten en het minimaliseren van ongewenste uitstoot ervan naar het milieu.

De belanghebbenden bij een actuele referentie met betrekking tot de waardering van voedermiddelen voor herkauwers zijn:

- a. producenten en leveranciers van mengvoeders;
- b. producenten van voederconcentraten en premixen;
- c. leveranciers van foerageproducten;
- d. paarden- en konijnenhouders;
- e. bedrijfslaboratoria;
- f. (zelfstandige) consultants en consultantorganisaties ten behoeve van de diervoedersector.

De verschillende categorieën *voerleveranciers (a t/m c)* hebben er belang bij vanwege een 'eerlijke' nutritionele en (daardoor) economische ranking van de individuele voedermiddelen.

De *paarden- en konijnenhouders* zijn belanghebbenden omdat een correcte ranking van voedermiddelen binnen de bestaande voederwaarderingssystemen een grotere garantie geeft dat de voerleverancier in staat is voer te maken dat aan de nutritionele eisen voldoet.

De *bedrijfslaboratoria* zijn belanghebbenden omdat het verteringsonderzoek aan ruwvoeders referentiemonsters kan opleveren die gebruikt kunnen worden voor het ijken van *in vitro* methoden en – vervolgens - de NIRS-apparatuur.

Secundaire belanghebbenden zijn:

- a. (hoger) agrarisch en veterinaire onderwijs;
- b. onderzoekinstellingen;
- c. producenten en leveranciers van droge voedermiddelen;
- d. producenten van minerale grondstoffen;
- e. andere dienstverlenende zelfstandigen / organisaties;
  - softwareproducenten (rantsoenberekeningsprogramma's; LP-programma's);
  - dierenartsen;
- g. de overheid (LNV).

5. Randvoorwaarden en afbakening

De activiteiten die in het kader van dit projectplan worden uitgevoerd moeten leiden tot geactualiseerde dan wel nieuwe CVB-producten en -diensten.

In projectplan II-1 (Chemische samenstelling voedermiddelen) is aangegeven dat alle kosten verbonden aan het aanmaken en verkopen van CVB-producten en -diensten ten laste van dat projectplan worden gebracht. Dit omdat bij actualisatie van tabellen het herberekenen van de chemische samenstelling het startpunt is, waaraan vervolgens voor de relevante diersoorten/-categorieën de voederwaardekenmerken worden toegevoegd.

Tevens is in projectplan II-1 aangegeven hoe de netto baten van de verkoop van producten/diensten één keer per jaar ten gunste van het daarop volgende jaar worden toegedeeld aan de diverse projectplannen waarin de kernactiviteiten met betrekking tot onderhoud en actualisatie van afbraak-/verteringseigenschappen van voedermiddelen nader worden beschreven (waaronder dus ook het onderhavige).

Voor de in dit projectplan aan de orde zijnde diersoorten (paarden en konijnen) is de voeromzet op jaarbasis zo gering dat bij het naar rato verdelen van een voor alle diersoorten gelijke bestemmingsheffing per eenheid voer bij het huidige heffingsniveau voor het budget Actualisatie Verteerbaarheid Voedermiddelen tot zulke lage bedragen leidt dat daarmee geen substantieel dierexperimenteel onderzoek kan worden opgestart.

Voor wat betreft paarden betekent dit dat, naast de beperkte financiering uit een bestemmingsheffing, nadrukkelijk gekeken moet worden naar potentiële (mede)financiers buiten het PDV. Ook zal in nader overleg met de betrokken voerproducenten onderzocht moeten worden in hoeverre er draagvlak is voor een (tijdelijke) verhoging van de heffingsbijdrage op paardenvoeders ten behoeve van de realisatie van het voor deze diersoort gewenste verteringsonderzoek.

Bij geen van beide diersoorten is het doen van onderzoek naar de aminozuurverteerbaarheid van voedermiddelen op dit moment aan de orde.

6. Aanpak, werkwijze en fasering

De uitvoering van dit projectplan zal plaatsvinden in overleg met de (nieuw op te richten) werkgroep 'Voeding en voederwaardering Herkauwers en Paarden'. Deze werkgroep ressorteert onder de Begeleidingscommissie CVB.

Voor de uitvoering van de aan de kernactiviteiten verbonden bureauwerkzaamheden is binnen het Veevoederbureau gespecialiseerde menskracht beschikbaar. Daar waar een kernactiviteit de uitvoering van experimenteel onderzoek impliceert, dan wel dat er sprake is van uitgebreide desk- of literatuurstudie (die ook specifieke kennis vereist), zal het werk op offertebasis aan derden worden uitbesteed.

In geval de daadwerkelijke uitvoering van activiteiten aan derden wordt opgedragen, zal per geval worden vastgesteld of het voor de begeleiding en afstemming wenselijk is dat er (naast uiteraard een direct contact tussen het PDV als opdrachtgever en de opdrachtnemer) een onder de werkgroep ressorterende projectgroep (van beperkte omvang) wordt benoemd.

Het PDV heeft met betrekking tot uniformering voederwaardering ook een vraagbaakfunctie voor de sector. Daarnaast kunnen zich incidentele vragen voordoen die, ook al zijn ze niet concreet in een projectbeschrijving benoemd, om een (snelle) beantwoording vragen. Voor deze aspecten kunnen de projectleider en de bij dit projectplan betrokken veevoedkundig medewerker maximaal 10% van de in tabel 1 (zie paragraaf 7) aangegeven tijd besteden.

De volgende activiteiten zijn in dit projectplan voorzien:

- a. Actualiseren (door verteringsonderzoek) van de tabel fecale verteerbaarheid voedermiddelen (krachtvoerders en ruwvoerders) paarden: OS, RE en andere nutriënten

De huidige tabel met betrekking tot de verteerbaarheid van voedermiddelen voor paarden (OS en RE) is grotendeels gebaseerd op (oude tot zeer oude) literatuurgegevens. In veel proeven was ook het aantal dieren zeer beperkt (meer dan eens slechts één). Een verbeterde tabel nutriëntverteerbaarheid voedermiddelen voor paarden dient zich niet te beperken tot de verteerbaarheid van de OS en RE; ook andere parameters (RC, Zetmeel, NSP) dienen in het onderzoek te worden betrokken.

Al eerder is aangegeven dat er, alvorens tot routinematig testen van voedermiddelen wordt overgegaan, eerst enkele 'voorvragen' moeten worden beantwoord. Het is wenselijk via een gerichte literatuurstudie na te (laten) gaan welke gegevens er met betrekking tot deze vragen beschikbaar zijn en welke slechts door experimenteel onderzoek kunnen worden beantwoord. Aangezien het hier om een activiteit vallende onder 'variabele activiteiten' gaat, zal hiervoor een afzonderlijk projectplan worden geschreven zodra de benodigde financiering hiervoor rond is. Eerst na afronding van een studie naar deze voorvragen zal sprake kunnen zijn van een concrete actualisering van de tabel fecale verteerbaarheid voedermiddelen paarden.

b. Actualiseren (literatuurgegevens/aanvullend verteringsonderzoek) van de tabel fecale nutriëntenverteerbaarheid voedermiddelen konijnen (ten behoeve van OEK)

Bij konijnen is er aan de huidige OEK-tabel sinds de invoering ervan (1990) geen onderhoud gepleegd. Aangezien het voor 2007 beschikbaar budget absoluut ontoereikend is voor het opstarten van experimenteel onderzoek, zal door het leggen van internationale contacten (België, Frankrijk, Spanje) op rij worden gezet welke gegevens in het buitenland sinds eind jaren tachtig zijn gegenereerd. Op grond daarvan zal worden bezien in hoeverre dat kan leiden tot actualisatie van de bestaande tabel. Tevens zullen de mogelijkheden tot dierexperimenteel onderzoek in de daarop volgende jaren worden verkend.

7. Organisatie

Het Veevoederbureau van het PDV is belast met de uitvoering van dit projectplan. Het bureauhoofd is projectleider.

Tabel 1: Personele bezetting in direct productieve uren en fte's

Soort projectmedewerker	Aantal dpu per jaar / fte	2006	2007	2008	2009
Projectleider	1.220	-	40	40	40
Medewerker 3	1.440	-	50	50	50
Medewerker 2	1.525	-	-	-	-
Medewerker 1	1.660	-	PM	PM	PM
Totaal		-	90	90	90
Aantal fte's		-	0,1	0,1	0,1

8. Communicatie

Communicatie naar belanghebbenden over voortgang en resultaten vindt plaats door middel van:

Tabel 2: Communicatieplanning voor project II-5.

Wat	Wanneer	Hoe	Door
Algemene informatie over inhoud en voortgang van het projectplan	Periodiek	Via website Elektronische nieuwsbrief/ persbericht	VB
Actualisatie van afbraak- en verteerbaarheidsgegevens van voedermiddelen	Periodiek (frequentie afhankelijk van parameter)	Via On line Voederwaardecalculator (met automatische e-mail naar abonnees daarop)	VB
	Een keer per 3 à 4 jaar	Via (nader vast te stellen) gedrukte tabellen, waarbij voor het Tabellenboek Veevoeding van de genoemde frequentie afgeweken kan worden	VB
Algemene informatie over resultaten en publicaties		Vakbladen, website, e-mails abonnees On line voederwaardecalculator	VB
Algemene informatie over resultaten en achtergronden		Workshop / lezing	VB

9. Begroting van baten en lasten

Tabel 3: Begroting (prognose) van baten en lasten 2006 – 2009 (in €)

	2009P	2008P	2007B	2006HB	2006B
Baten					
Financieringsheffingen	1.400	2.700	4.000		
Bestemmingsheffingen	13.000	13.000	13.000		
Retributies					
Diensten aan derden					
Rente	300	300	200	200	
Niet-bestede diensten door derden					
Vergoeding opgedragen taken					
Overige baten					
Totaal baten	14.700	16.000	17.200	200	
Lasten					
Personeelskosten	5.700	5.700	5.700		
Reis-, verblijf- en representatiekosten	400	400	400		
Huisvestingskosten	300	300	300		
Bureaunkosten	300	300	300		
Vergaderkosten	1.500	1.500	1.500		
Financiële relaties	2.000	2.000	2.000		
Diensten door derden	1.400	1.400	1.400		
Overige lasten					
Doorbelastingen	2.800	2.500	2.400		
Totaal lasten	14.400	14.100	14.000		
Resultaat	300	1.900	3.200	200	
Reserve per 1 januari	10.500	8.600	5.400	5.200	
Vermogensmutaties					
Reserve per 31 december	10.800	10.500	8.600	5.400	

9.1 Baten

De baten voor dit project bestaan vanaf 2007 uit een bestemmingsheffing. Echter, gezien de bijdrage van voeders voor paarden en konijnen in de bestemmingsheffing voor Programma II (binnen het budget 'Actualisatie verteerbaarheid voedermiddelen, namelijk € 2.000,=), zullen de beschreven activiteiten zonder financiering van derden beperkt moeten blijven tot beknopte literatuurstudies en het consulteren van instituten die mogelijk wel over experimenteel gegevens beschikken. Wanneer extra (externe) financiële middelen worden verworven, zullen deze onder 'Overige baten' worden opgenomen.

Voor de basisvoorziening wordt een financieringsheffing ingesteld, die naar rato van de doorbelaste kosten van de basisvoorziening (2006HB 100%, 2007B 75%, 2008P 50% en 2009P 25%) wordt doorverdeeld naar de projecten. Het betreft hier de kosten van de projectleiders en de overige kosten (secretaris, secretariaatskosten, bestuurskosten en vergaderkosten).

Met ingang van 2007 worden de kosten van de projecten V-1 (Informatievoorziening algemeen) en V-3 (Gestructureerde sectorcommunicatie) rechtstreeks aan de andere projecten toegerekend (zie paragraaf 9.2). De nog aanwezige reserves per 31 december 2006 zijn naar rato van het aantal fte's over de andere projecten verdeeld. Dit is zichtbaar gemaakt onder de post 'Vermogensmutaties'.

Tabel 4: Ontwikkeling van de bestemmingsheffing (in eurocenten per 1.000 kg product)

	2009P	2008P	2007B	2006B
Productie mengvoeders landbouwhuisdieren (excl. vleeskalveren)	0,1	0,1	0,1	-
Productie concentraten/voormengsels	0,1	0,1	0,1	-
Productie huisdiervoeders	-	-	-	-
Productie kunstmelkvoeders voor vleeskalveren	-	-	-	-
Productie kunstmelkvoeders voor overige kalveren	0,1	0,1	0,1	-
Productie gedroogde bietenpulp en groenvoeders	0,1	0,1	0,1	-
Productie vochtrijke voedermiddelen (op ds-basis)	0,1	0,1	0,1	-
Handel in droge voedermiddelen	0,1	0,1	0,1	-
Handel in vochtrijke voedermiddelen (op ds-basis)	0,1	0,1	0,1	-
Productie van / handel in toevoegingsmiddelen en stikstofhoudende producten	-	-	-	-

Als de inkomsten uit verkoop van producten en diensten groter zijn dan de som van alle daaraan verbonden lasten (materiële en personele kosten voor aanmaak ervan; verzend- en behandelingskosten), zal (zo is in projectplan II-1 beschreven) het resterende saldo een keer per jaar ten gunste van het daarop volgende kalenderjaar worden toegedeeld aan de projectplannen die betrekking hebben op het onderhouden van de tabellen met afbraakarakteristieken en verteerbaarheden van voedermiddelen voor de diverse diersoorten (projectplannen II-2 tot en met II-5). Van dit netto saldo zal 5% worden toegedeeld aan dit projectplan.

De kosten voor het beheer van de website, voor zover gebruikt voor communicatie in het kader van dit deelproject, zijn niet in de deelprojectkosten inbegrepen.

9.2 Lasten

De lasten voor dit programma bestaan voor een (belangrijk) deel uit personeelskosten en daarmee samenhangende huisvestings-, reis- en verblijf- en bureaustkosten. Binnen het PDV

worden daarvoor standaardtarieven aan programma's en projecten toegerekend, gebaseerd op de normatieve inzet voor een programma / project (zie tabel 5).

Tenzij er andere inkomstenbronnen kunnen worden gevonden, zijn er, gelet op de zeer beperkte baten vanuit de PDV bestemmingsheffing voor paarden en konijnen, zeer beperkte lasten in de vorm van beknopte literatuur- en deskstudies.

Tabel 5: PDV-tarieven voor projectmedewerkers op basis van 1 fte

	Projectleider	Medewerker 3	Medewerker 2	Medewerker 1
Aantal DPU/jaar	1.220	1.440	1.525	1.660
Uurtarief (DPU) in €	85	65	45	35
Reis- en verblijfkosten	10.000	2.112	2.112	0
Huisvestingskosten	4.700	4.090	4.090	4.090
Bureaunkosten	3.850	3.850	3.850	3.850
Opslag HPA facilitair ¹⁾	25%	25%	25%	25%

¹⁾: Opslag op basis van de personeelskosten (= uurtarief * aantal dpu/jaar).

De opslag voor de facilitaire diensten van het HPA is nieuw, omdat die voorheen niet aan specifieke activiteiten werden toegerekend en werden gedekt door een financieringsheffing. De opslag HPA facilitair is in de begroting / prognose opgenomen onder "diensten door derden".

Onder 'financiële relaties' is vanaf 2007 jaarlijks een bedrag van € 2.000 opgenomen ten laste van het jaarlijkse budget 'Actualisatie verteerbaarheid voedermiddelen'. Dit bedrag wordt gebruikt voor het, voor zover naar rato beschikbaar voor dit projectplan, (op offertebasis) uitbesteden van (zeker aanvankelijk) literatuuronderzoek. Indien externe financiering beschikbaar komt, zal dierexperimenteel onderzoek worden gestart.

De kosten van de basisvoorziening (vanaf 2006 herzien) en – vanaf de begroting 2007 – van de projecten V-1 (Informatievoorziening algemeen) en V-3 (Gestructureerde sectorcommunicatie) zijn verdeeld over alle projecten die gebruik maken van de voorzieningen die in de genoemde projecten worden geboden. Deze bedragen zijn opgenomen onder de post 'doorbelastingen'.

9.3 Reserves

In de bestuursvergadering van 7 juni 2006 is een besluit genomen over de toewijzing van de reserves per 31 december 2005 aan de verschillende programma's. Aan programma II is een bedrag van € 461.800 toegewezen. Dit bedrag is, na correctie voor eenmalige uitgaven in 2006, pro rata van de lasten verdeeld over de diverse projecten onder dit programma.